

HUWELIJK

• door Kees Fieggen

IN BIJBELS LICHT

EIND DECEMBER WERD DE NEDERLANDSE NASHVILLE VERKLARING GEPUBLICEERD EN DAT HEEFT HEEL WAT COMMOTIE OPGELEVERD. IN DE MEDIA WERD HET GEFRAMED ALS EEN ANTI-HOMO PAMFLET, TERWIJL HET VOLGENS DE AUTEURS IN DE ALLEREERSTE PLAATS EEN PLEIDOOI IS OM ALS CHRISTENEN PAL TE STAAN VOOR HET BIJBELSE HUWELIJK. EN DAT LIJKT MEER DAN OOI NODIG. HET HUWELIJK IS IN HET BEGIN DOOR GOD INGESTELD EN HET NIEUWE TESTAMENT NOEMT HET EEN GEHEIMENIS DAT VERWIJST NAAR CHRISTUS EN DE GEMEENTE.

TOEN IK IN DECEMBER SAMEN MET GERARD HODDENBAGH IN INDIA WAS, MOCHTEN WE EEN HELE ZATERDAG SPREKEN OVER HET HUWELIJK EN KONDEN WE ALS EEN SOORT EREGASTEN DE MAANDAG DAAROP EEN BRUILOFT MEEMAKEN. OOK HEBBEN WE MET SOMMIGEN GESPROKEN OVER HOE DAT DAAR WERKT - VEELAL WORDT EEN HUWELIJK GEARRANGEERD. DAT ZET JE AAN HET DENKEN: HOE ZIT DAT MET LIEFDE TUSSEN MAN EN VROUW?

IN DIT ARTIKEL WILLEN WE VOORAL KIJKEN NAAR DE BASIS, HET FUNDAMENT UIT GENESIS 1 EN 2. HET IS ONMOGELIJK OM COMPLEET ZIJN.

In het begin

Als Jezus wordt uitgedaagd om zich uit te spreken over echtscheiding (Mat.19:1-11), reikt Hij over Mozes heen terug naar het begin. Daar ligt de basis van al ons spreken over man en vrouw en over het huwelijk. Hij zegt allereerst: *Hebt u niet gelezen dat Hij die hen heeft geschapen, hen van het begin af als man en vrouw heeft gemaakt?* (Mat.19:4). De eerste verwijzing die onze Heer ons geeft, is dus naar Gen.1:26-28. De mens is geschapen naar *Ons beeld en Onze gelijkenis* (Gen.1:26) en: *mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen* (Gen.1:27).

Het naar *Ons beeld en Onze gelijkenis* is zowel uitgangspunt als doel: we hebben een hoge oorsprong en een hoog doel (vgl. 2Kor.3:18). En vanaf het begin is dat bijzondere onderscheid tussen man en vrouw er geweest: Hij heeft dat verschil gewild, om daarmee te laten zien Wie Hij is. Dat doen man en vrouw in het huwelijk samen op een manier die je in je eentje nooit kunt laten zien. Dat blijkt ook uit het vervolg van wat Jezus zegt, want Hij verbindt dit gelijk met: *Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zich aan zijn vrouw hechten; en zij zullen tot één vlees zijn* (Mat.19:5; Gen.2:24). Dit daarom vinden we als commentaar direct nadat Adam voor het eerst zijn vrouw ziet en concludeert dat ze echt bij hem hoort. Eindelijk heeft hij iemand gevonden die echt naast hem kan staan. Zij is door de HEERE God gevormd uit zijn zijde - niet uit zijn hoofd (om over hem te heersen) en niet uit zijn voeten (zodat hij haar zou vertrappen). Zij is echt zijn hulp - zoals de HEERE onze hulp is (we kunnen niet zonder Hem).

Lichaam, ziel en geest

De mens is een bijzonder wezen, door God uit het stof van de aarde gevormd en tot leven gewekt (een levende ziel geworden) doordat Hij zijn Adem (of Geest) in de neusgaten van de mens blies. Zo leven we in twee werelden: de stoffelijke wereld en de geestelijke wereld. We horen aan de ene kant bij alle stoffelijke schepsels (planten en dieren) en aan de andere kant bij de geestelijke wezens (de geschapen engelen en natuurlijk de eeuwige God zelf). In ons leven horen die twee werelden bij elkaar en het lichaam wordt in de Bijbel net zo goed belangrijk geacht. Als we onze laatste adem uitblazen, keert ons lichaam terug tot de aarde en de geest keert terug tot God (Pred.12:7). Dan wachten we op de opstanding waarbij die twee weer worden herenigd, maar dan op een nieuwe en eeuwige manier.

Er bestaat een wonderlijke interactie tussen lichaam, ziel en geest. Lichaam en ziel lijken bij de mens wel op dat van de (hogere) dieren, maar tegelijk is er een wezenlijk verschil. Bij ons zijn lichaam en ziel aangelegd op geestelijk leven en daardoor rijker van structuur en uiting. Vaak wordt gezegd dat verstand, gevoel en wil horen bij onze ziel - dat kun je van de hogere dieren niet zeggen - en dat heeft te maken met onze geestelijke dimensie. Wij hebben de mogelijkheid om na te denken over wat we doen, we kunnen ons handelen ook moreel beoordelen. Denk ook aan blozen: dat is typisch menselijk en hoort bij de interactie tussen mensen. Die interactie bestaat tussen 'zielen', tussen mensen die zowel een lichamelijk als een geestelijk bestaan hebben.

Dit is van belang voor ons denken over het huwelijk. De hechting (uit Gen.2:24) tussen man en vrouw is bij de mens niet hetzelfde als bij de dieren. Sommige diersoorten (zoals ganzen) kennen een levenslange band tussen de partners. Als die band verbroken wordt, kan er verwarring bij de achterblijvende partner zijn. Bij olifanten lijkt de onderlinge band tussen individuen (en bijvoorbeeld tussen moeder en kind) soms zo sterk, dat we wel van rouw spreken als de dood ertussen komt. Ons spreken daarover kan echter deels projectie zijn, want bij de mens is het wezenlijk anders: het *hechten* is zowel lichamelijk als geestelijk - of wellicht moeten we zeggen dat dat op het niveau van de *ziel* zit. Niet voor niets wordt wel van *zielsverwantschap* gesproken.

Eén vlees worden

Het huwelijk is een bijzondere instelling, waarin lichaam en ziel onderling verbonden raken op een bijzondere en (in principe) heel sterke manier (hechten). De uitdrukking 'één vlees' is niet hetzelfde als 'één lichaam'. In 1Kor.6:16 vinden we dat verschil uitgedrukt. Wie zich aan een hoer hecht, is 'één lichaam' met haar. Daarmee wordt een belangrijk onderdeel van het huwelijk (de seksualiteit) daarbuitenom beleefd - en het huwelijk leidt daarmee zeker schade. Het huwelijk is echter veel meer dan seksualiteit alleen en wordt ook niet gesloten door geslachtsgemeenschap.

Trouwen is het aangaan van een bijzondere band: je wordt als man en vrouw samen één, zoals Jezus zelf zegt: *Zo zijn*

zij niet meer twee maar één vlees (Mat.19:5). Je gaat van alles samen delen - je hele leven en daar hoort je lichaam bij (vgl. 1Kor.7:4). Maar pas binnen dat huwelijk kan seksualiteit een veilige plaats hebben. Je kunt je aan elkaar toevertrouwen, omdat je vanaf dat moment *samen* bent. Als het goed is, voel je je thuis bij elkaar en je hoeft je niet voor elkaar te schamen. Je kunt helemaal open zijn, je gedachten met elkaar delen, jezelf blootgeven - ook letterlijk. God heeft ons een wonderlijk lichaam gegeven, met bijzondere kenmerken. In een huwelijk kun je dat met elkaar delen: dat is echt Gods bedoeling.

Lichamelijk aspect

Onder invloed van de Griekse tweedeling tussen het stoffelijke en het geestelijke en de onderwaardering van het stoffelijke en (dus ook) het lichaam, is ook in de kerk het lichamelijke aspect van het huwelijk ondergewaardeerd geraakt. De zondige uitwassen van seksualiteit buiten het huwelijk hebben dat versterkt, net als de gedachte dat je de Heer alleen toegewijd kan zijn als je ongetrouwd blijft zoals bij het celibaatsgebod voor de RK clerus). Paulus verzet zich daartegen: *Zij verbieden te trouwen en gebieden zich van voedsel te onthouden, dat God geschapen heeft om met dankzegging te worden genuttigd door hen die geloven en de waarheid kennen. Want al het door God geschapene is goed en niets is verwerpelijk als het met dankzegging wordt genomen, want het wordt geheiligd door Gods woord en door gebed* (1Tim.4:3-5). Paulus laat in 1Kor.7:32-34 wel zien dat iemand die ongetrouwd blijft, de Heer optimaal kan dienen. Maar van een verbod om te trouwen (ook voor apostelen of andere met een speciale opdracht), wil hij niet weten.

Binnen het huwelijk is seksualiteit geen zonde, maar mag met dankzegging genoten worden - dat mag echt *genieten* zijn, want God heeft dat in de schepping gelegd. Lichamelijke eenwording tussen man en vrouw verwijst naar de geestelijke eenwording van de mens met de Heer (1Kor.6:17). We hoeven ons niet te schamen voor elkaars blote lijf (als man en vrouw binnen het huwelijk): *en God zag al wat Hij gemaakt had en zie het was zeer goed* (Gen.1:31). Waak dus voor onterechte schaamte!

Als er zonde in het spel is, als we iets voor elkaar verbeteren wat eigenlijk opgelegd zou moeten worden, dan kan er wel schaamte zijn (vgl. Gen.3:7) Dan kan het moeilijk

zijn om je aan elkaar te geven. Een open relatie verdraagt geen verborgen zonde en ook hier wordt weer duidelijk hoezeer wij verschillen van de dieren: de huwelijksrelatie is veel meer dan lichamelijk één worden.

De (van oorsprong) Griekse minachting van het lichaam bergt twee gevaren in zich. Het ene is dat je beter niet kunt trouwen en dat seks eigenlijk onrein is: dat is hierboven al besproken. Het andere is dat het niet uitmaakt wat je doet met je lichaam, zolang je geestelijk maar 'in orde' bent. In 1Kor.6:15-19 maakt Paulus duidelijk dat ook dat niet klopt: je kunt je lichamelijke bestaan niet loskoppelen van je geestelijk leven. Sterker nog: je *lichaam* is, zo zegt hij, een *tempel van de Heilige Geest*. Je zondigt tegen je lichaam en dus tegen die tempel, als je buitenhuwelijkse seks hebt. Maar dat betekent ook dat de seks binnen het huwelijk juist prachtig is als je allebei een tempel van de Heilige Geest bent - en door God aan elkaar verbonden! Denk aan Psalm 93:5, waar staat: *heiligheid is een sieraad voor Uw huis, HEERE*.

Een nieuwe, aparte eenheid

We hebben het over hechten en één vlees worden gehad, maar volgens Gen.2:24 begint het huwelijk met een andere stap. Het sluiten van een huwelijk kent in de meeste culturen een openlijke ceremonie, soms zo simpel als samen over een stok stappen, soms veel uitgebreider. Die openlijke stap zegt eigenlijk altijd hetzelfde: ik neem afscheid van mijn ouderlijk huis en ik begin een nieuw leven met die ander. Voordat je je goed kunt hechten aan je vrouw, >>

moet je als man afscheid nemen van je ouders (en voor de vrouw geldt dat andersom natuurlijk eveneens). Dit is een heel belangrijke stap, die in de praktijk soms niet duidelijk genoeg genomen wordt. In het Engels kun je dat mooi uitdrukken: *leave to cleave* (verlaten om te hechten).

Wie zijn of haar ouders niet echt verlaat, kan de ander niet goed aankleven, zich niet goed hechten. Je prioriteit moet veranderen: eerst je vrouw (of je man) en dan pas je ouders. Dat is gelijk een les voor elke ouder: laat je zoon of dochter los en geef hem of haar aan de ander: die moet voortaan op de eerste plaats komen. In India zagen we dat beide moeders openlijk huilden op het moment dat hun zoon of dochter naar de ceremonie werd begeleid: er verandert echt wat voor alle betrokkenen! Je bent als getrouwde geen gehoorzaamheid meer verschuldigd aan je ouders! Natuurlijk blijf je hen eren - ze blijven onderdeel van je leven, maar niet van je eigen gezin. Door dit te veronachtzamen, zijn er heel wat huwelijken gestrand - of mogelijk bleven ze wel in stand, maar met veel pijn en moeite. Daar komt wellicht ook het 'schoonmoeder-syndroom' vandaan. Nogal wat moeders denken dat hun zoon een betere vrouw had kunnen krijgen of eisen te veel aandacht op van hun zoon of dochter.

Behalve ongezonde binding aan de ouders (met soms een ernstige loyaliteitscrisis), kunnen er ook andere ongezonde bindingen ontstaan. Dat kan zijn de sportclub, het werk (in Japan is dat een groot, maatschappelijk probleem) of de kerk. Een man moet zich *aan zijn vrouw hechten*. Dat laat geen ruimte voor andere relaties (aan dingen of mensen) die daartussen komen. Uiteraard is overspel eveneens destructief, maar wellicht is het goed om ook naar andere bindingen te kijken.

Openheid

Eerder is al gezegd dat het belangrijk is om open te zijn naar elkaar. Dat kan maar beter beginnen voordat je trouwt. Zijn er dingen die de ander moet weten, bijvoorbeeld sommige (inclusief seksuele) zonden uit het verleden? Of worstelingen die je hebt? In het verleden zijn mannen wel eens een huwelijk aangegaan onder druk van de omgeving (of met de hoop dat ze op die manier zouden 'genezen'), terwijl ze (heimelijk) homoseksuele gevoelens koesterden. Als dat niet vanaf het begin duidelijk is, kan

dit tot grote problemen leiden. Soms kan een homo-man een huwelijk met een vrouw aan (zie vernieuwd.com), maar daar is extra genade van de Heer voor nodig.

In ons computertijdperk kun je vrij makkelijk verstrikt raken in pornografie (ook vrouwen kunnen daar gevoelig voor zijn), hoewel de gedachte aan andere vrouwen natuurlijk altijd al mogelijk was. Pornografie (en denken aan andere vrouwen) kan je huwelijk kapot maken. Ook dan is van groot belang om open te durven zijn. Wellicht is er goede pastorale hulp nodig om zowel je eigen heimelijke leven als je huwelijk (weer) op orde te krijgen.

In onze maatschappij hoor je vaak dat je je hart moet volgen - beter is om te luisteren naar wat Gods Woord ons zegt: *Bescherm je hart bovenal wat te behoeden is* (Spr.4:23a) en *dat liefde en trouw u niet verlaten ... schrijf ze op de tafel van uw hart* (Spr.3:3) en vooral *Vertrouw op de HEERE met heel je hart en steun op je eigen inzicht niet* (Spr.3:5). Dit is ook van groot belang voor wat volgt.

Wat God heeft samengevoegd ...

Hoe werkt dat eigenlijk - dat samengevoegd zijn door God? Is dat een voorrecht voor christenen? Zoals gezegd, gaat Jezus terug naar het begin - en toen waren er nog geen christenen! Alle mensen stammen af van Adam en Eva en allemaal hebben ze te maken met deze bijzondere instelling. Als een man zijn vader en moeder verlaat en zijn vrouw aanhangt, worden zij één vlees. Volgens Jezus is daarmee niet alles gezegd: als dit is gebeurd, heeft God die twee samengevoegd. Daar is dus geen kerkelijk huwelijk voor nodig: die twee zijn door te trouwen in Gods instelling gestapt en dus door Hem samengevoegd. Onze Heiland spreekt niet over Zacharias en Elisabeth of over Jan en Marie, Hij spreekt over man en vrouw: dus geldt dit voor alle huwelijken.

Dit betekent ook dat het voor God niet wezenlijk uitmaakt hoe het huwelijk tot stand komt. Per land en cultuur zijn er verschillen in ceremonie - zolang er duidelijk een openlijke huwelijksluiting is, maakt dat niet uit. Ook zijn er verschillen in hoe man en vrouw bij elkaar worden gebracht. Dat vinden we al in de Bijbel. Adam heeft geen keus, maar is wel de auteur van het eerste gedicht in de Bijbel als hij zijn vrouw voor het eerst ziet. Voor Isaak wordt een vrouw geregeld (Gen.24), Jakob wordt verliefd

op Rachel en Paulus zegt dat een weduwe vrij is om te trouwen *wie zij wil* - mits in de Heer (1Kor.7:39). In India neemt het aantal 'love-marriages' toe, maar onze broeders daar verdedigen het nut van een gearrangeerd huwelijk - en het lijkt erop dat dat vaak genoeg goed gaat. Liefde volgt vaak en het kunnen heel goede huwelijken zijn.

Verliefdheid is niet de *basis* voor het huwelijk. Verliefdheid zal, als het goed is, door moeten groeien naar liefde. Als de verliefdheid er (even) niet meer is, denken sommige mensen dat hun huwelijk ten einde loopt. Maar het huwelijk is juist een goede basis voor liefde. Doordat je elkaar trouw hebt beloofd (en je dus van elkaar op aan kunt), kan liefde binnen een huwelijk groeien. Over die liefde in een huwelijk zijn prachtige boeken geschreven. Een belangrijke les is: *liefhebben is een werkwoord*. Echte liefde is geen gevoel (verliefdheid is dat wel), maar iets waaraan je moet werken, dat moet groeien. En dat brengt ons tot de laatste tekst waar we Gen.2:24 terugvinden.

Christus en de gemeente

Voor christenen heeft het huwelijk een bijzondere dimensie. Paulus spreekt in Efeze 5:22-33 over een verborgenheid, een geheimenis, als hij Gen.2:24 citeert: hij doelt op Christus en de gemeente. In ons huwelijk mogen we laten zien wie Hij is en hoe we als gemeente met Hem verbonden zijn. In dit verband lijkt de verantwoordelijkheid en de opdracht van de man het grootst: hij immers dient in zijn liefde voor zijn vrouw Christus na te volgen. Wij mannen hebben niet vanzelf lief en zijn zeker niet altijd zo goed in het tonen daarvan. Onze Heer gaat ons hierin voor: Hij gaf Zichzelf helemaal over met het doel om Zijn bruid te laten stralen. Ook nu doet Hij alles voor de gemeente, is voortdurend bezig om haar rein te maken (door het Woord) en voor haar te bidden. Vanuit de geciteerde tekst is dat logisch, omdat de Bruid helemaal bij Hem hoort, uit Hem is voortgekomen: *leden van Zijn lichaam*. Adam heeft zo naar de vrouw gekeken die uit hem voortkwam: uit zijn vlees en uit zijn beenderen. Als ik als man mijn vrouw liefheb, heb ik dus mezelf lief - het is logisch om haar te koesteren en te voeden en te sterken.

Zo kan ook de vrouw haar opdracht vervullen. Paulus spreekt hier niet over liefde (dat is voor de vrouw wellicht meer vanzelfsprekend), maar over onderdanigheid. Dat is

een lastig woord, want dat past ons mensen slecht. Maar in Ef.5:21 wordt het van ons allemaal gevraagd - voordat Paulus het van de vrouw vraagt. En als we de overgave van Christus voor de gemeente zien en de taak van de gemeente om Hem te dienen en te eren, dan wordt het wellicht makkelijker voor de vrouw om onderdanig te zijn. Besef ook dat geen enkele opdracht die ons wordt gegeven, ooit makkelijk zal zijn - maar Hij geeft wel de kracht om te gehoorzamen, te handelen naar Zijn wil. En de vrouw heeft de bijzondere gelegenheid om iets van het geheimenis tussen Christus en de gemeente te tonen: zij mag een toonbeeld zijn van hoe de gemeente Christus dient.

Tot slot

Zoals gezegd is het onmogelijk om alles te bespreken. De titel van dit artikel is heel bewust niet "het christelijk huwelijk", hoewel dat wel aan bod komt. Ik heb vooral het fundament vanuit Genesis 1 en 2 willen tonen. Natuurlijk kan er verwarring zijn als de maatschappij de definitie van een huwelijk verandert, maar laten we helder zijn: een verbintenis tussen een man met een man of een vrouw met een vrouw kan voor God geen huwelijk zijn. Het voldoet eenvoudigweg niet aan de Bijbelse definitie. Er kunnen meer vragen opkomen, maar die laat ik nu liggen.

Het huwelijk is een prachtig ontwerp dat met de schepping is gegeven. Elke keer als een man en een vrouw in die instelling van God stappen, een verbond aangaan (Mal.2:14b), zijn ze door God samengevoegd. Dat geldt voor alle mensen! Ze vormen dan een bijzondere eenheid die anders is dan bij de dieren, want bij ons worden lichaam en ziel van beide met elkaar verbonden. Om goed te kunnen hechten, moeten we andere banden loslaten - d.w.z. op het tweede plan zetten. Het is van groot belang om open te zijn naar elkaar, want we delen ons hele leven met elkaar. De lichamelijke kant van het huwelijk gaat over intimiteit en seksualiteit en die horen bij het prachtige scheppingsontwerp: *en God zag dat het goed was!*

Het is de moeite waard om het huwelijk in ere te houden en als man en vrouw er helemaal voor te gaan. Ook als je helemaal verliefd het huwelijk in gaat: liefde moet je leren, want liefhebben is een werkwoord. Christenen hebben de kans om iets van het geheimenis van Christus en de gemeente te laten zien in deze wereld.